

Tisztelt Dékán Úr,
Kedves Kollégák,
Tisztelt Végzős Hallgatók,
Kedves Vendégek!
Hölgyek és urak!

A mai napra Dr. Márkus Eszter dékán-helyettes asszonytól kaptam egy kedves felkérő levelet, amelyen nagyon meglepődtem.

Meglepődtem először azért, mert sosem hallottam arról, - *természetesen ez az én hibám* - hogy a Bárczinak van olyan hagyománya, amely szerint nem a felsőoktatásban, hanem a ahhoz szorosan tartozó gyakorlóterületen dolgozó szakembert is felkérhetnek, egy ilyen ünnepi beszéd megtartására.

Meglepődtem azért is, mert ez a megtiszteltető felkérés a hivatalos pályafutásom végén talált meg.

Meglepődtem és kissé meg is ijedtem attól, hogy még ilyen előadást vagy beszédet sohasem tartottam.

Meglepődtem, hogy miért gondoltak rám, amikor szónoki képességeimről sosem voltam híres.

A feladatot elvállaltam, mert a kezdeti hezitálást követően jutottak eszembe olyan gondolatok, amelyeket szívesen megosztanék másokkal is.

Mondandóm, nem igazán az ünnepi óra hangulatát kívánja emelni, inkább az ünneplés utáni mindennapok munkájához szeretne adni egy kis muníciót.

Hogy ezt majd milyen sikerrel vagy sikertelenséggel teszem, azt már az Önök értéktételeire bízom.

A Bárczinak egyszer már volt velem egy kudarcos kísérlete, amikor is mint külső szakember vehettem részt egy államvizsgán.

Akkor az történt, hogy a vizsgabizottságnak el kellett mondanom az értékelésükkel kapcsolatos véleményemet, ami nem volt igazán kedvező számukra. Akkor éppen olyan tudású hallgatók is voltak a csoportban, akik tudása igencsak gyengécskének volt mondható.

Én akkor, mint a „Mozgásjavító” munkáltatói jogokat gyakorló igazgatója – *ma már egy igazgató ilyen jogokkal nem rendelkezik* - felvettettem, hogy a valódi tudás nélküli diplomások a munka világában milyen problémákat okozhatnak. Ez csak egyszer történt meg, és én ebben a kellemetlen helyzetben, „Murphy” szerepében jelentem meg.

Biztos információkból tudom, hogy a mai diplomaosztó ünnepélyen résztvevők az én előbbi példámat értetlenül hallgatják, mert ilyen esetről idei tanévben nem lehetett hallani.

Önök az elmúlt tanulmányi évek során maguk, és környezetük számára **jelentős értéket** hoztak létre, amely a diplomájuk mögött rejlő tudásban ölt testet.

Saját emlékeim alapján biztosan állíthatom, hogy ez nem volt egyszerű és könnyű feladat.

A diploma, amelyet pillanatokon belül átvesznek, egyszerre olyan múlt-jelen és jövőbeli értéket képvisel, amelyre mindig büszkék lehetnek.

Én a mai napig büszke vagyok arra, hogy munka mellett szereztem a Bárczin diplomát.

A mai napig érték számomra ez a diploma!

Gondolkodtak-e már azon, hogy mit is jelent az a szó, hogy érték?

Gondolkodtak-e már azon, hogy az érték miképpen jön létre?

Gondolkodtak-e már azon, hogy a pedagógiai munkájuk során megvalósuló cselekedeteik, alkotássá válnak?

Gondolkodtak-e már azon, hogy az alkotásuk értéket képvisel?

Ezekon a kérdéseken nem nagyon szoktunk elgondolkodni, legtöbben csupán cselekvő részesei akarunk lenni a kisebb vagy nagyobb társadalmi folyamatoknak, és az általunk létrehozott értéket nem igazán gondoljuk végig, vagy ha igen, akkor azt általában szerényen kezeljük.

Remélem, nem leszek ünneprontó akkor, amikor a „gondolataimat az értékről és az értékelésről” kívánom Önökkel megosztani.

Aki úgy gondolja, hogy erre most nem kíváncsi, az nyugodtan felállhat és kimehet. Az értékelés nem működik, vagy nem működhet másként, minthogy az **értékeltnek és az értékelőnek** közös gondolati alapja kell, hogy legyen egymás véleményének be- és elfogadására.

Mi is az érték?

Először is, ne szégyelljük, és gondoljuk újra, fogalmazzuk is meg, mit is jelent számunkra az érték.

Mert hiszen sokfélék vagyunk, tehát sokféleképpen gondolkodunk az értékről, az értékelésről, vagy az ítéletről és ítékezésről.

Az érték számomra nem más, mint:

„Valaminek a tulajdonsága, amely a társadalom és az egyén számára való fontosságát fejezi ki. (Magyar Laorusse 756.o)”

Annyiféle értékről lehet beszélni, ahányféleképpen találkozunk valaminek a tulajdonsága az egyén és a társadalom fontosságával?

- emberi, művészeti érték (**szubjektív érték**)
- közgazdasági érték (**áru – munka értéke**)
- pénz értéke (**viszonyítási érték**)
- fogalom értéke (**gondolatiság értéke**)
- egyéb értékek (pl. **pedagógiai értékek**)

Az értékek különbözősége a tulajdonságok és a személy számára fontos társadalmi elvárásokhoz való alkalmazkodást is jelenti; ebben az értelemben az érték mindig viszonylagos.

Néhány idézet, gondolat az értékről:

- „Minden érték viszonylagos!” – Jobb a fiatal cserebogárnak, mint a vén paradicsommadár.
(Mark Twain)
- „Minden pozitív értéknek megvan az ára, és sose láthatsz olyan igazán nagy valamit, amely ugyanakkor bizonyos tekintetben szörnyű ne volna.
Einstein génusza Hirosimához vezet.” (P. Picasso)
- „A dolgok világának értékesedésével, egyenes arányban nő az emberek világ elértéktelenedése.” (K. Marx)

Ezen gondolkodók gondolatait, én most az érték különbözőségének bizonyítására hoztam ide, hiszen ezen állításaik, a mások által történő megítélésben, értékelésben is nagyon különbözőképpen érvényesülnek.

Önök, miközben most engem és az általam tolmácsolt bölcseleteket hallgatták, mire gondoltak? Gondolataikat, **belső értékelésüket**, maga a bölcseletre, a bölcselkedő személyére, vagy annak tolmácsolójára irányította?

Az értékelés fogalmának tisztázása kapcsán, megnézhetnénk, hogy az itt ülő hallgatóságnak milyen azonos, és ugyanakkor mégis eltérő a véleménye.

Ha az előzőekben felvázolt – az értékről alkotott – gondolatokat elfogadják, akkor:

Az értékelés...

nem lehet más, mint amikor az egyén a környezeti összefüggésekben valaminek a tulajdonságát felbecsüli, megállapítja, valamilyen értékűnek tekinti; elismeri, megbecsüli, elbírálja, kiértékeli, minősíti, méltatja, vagy ítéletet mond, de egyben új értékek teremtésére is ösztönöz.

A különbséget, amely ember és ember között fennáll, és azt egy adott társadalmi kapcsolatrendszerben helyezünk el, akkor meg kell állapítani, hogy minden érték mérhetősége nagyban függ az emberi szubjektumtól.

Az értékelés is egy cselekvés, amelyre értékeléssel válaszolunk, ítéletet mondunk!

Ítéletet mondani – *ami önmagában nézve is lehet akár egy érték* – egyszerű és könnyű feladat, hatalmi pozícióból pedig már ítélkezésnek is mondható.

Értéket létrehozni viszont nem egyszerű folyamat, és annak értékelését nem szabad, bürokratikus sablonok közé szorítani, mert akkor éppen a **lényegét és az egyéniségét fogja elveszíteni maga a létrehozott érték!**

Az értékelést minek alapján végezzük?

- a végtermék alapján?
- a követelmények alapján?
- a hatékonyság alapján?
- a hozzáadott érték alapján?
- az Európai Unió szabályok értékei alapján?
- a minőségbiztosítás szabályozottsága alapján?
- a pedagógiai mérések adatai alapján?

Az értékeléssel kinek vagy minek akarunk megfelelni?

- az új közoktatási vagy a felsőoktatási törvényeknek?

- a szülőknek? – külön-külön vagy általánosságban,
 - a fenntartónak? – ki az, aki ma tudja, hogy kik azok és mi is a feladatuk?
 - a Klebelsberg Intézményfenntartó Központnak?
 - az alapító okiratban foglaltaknak?
- most éppen az *érvényességük is megkérdőjelezhető*
- az intézmények Pedagógiai Programjában megfogalmazott céljainak?
 - a társadalom helyi elvárásainak?
 - önmagunk értékeinek? - külön-külön? vagy tantestületileg? - különbözőségeink vagy azonosságaink alapján?
 - ki kit értékeli, és kinek van ebben kompetenciája?

Most, amikor Önök a diplomájukat átveszik, és többségük már most is vélhetően a közalkalmazottként a közoktatásban dolgozik, vagy ott fog dolgozni, akkor ezekkel és ehhez hasonló dilemmákkal, fognak találkozni.

?

A pedagógus munkáját, nem hosszútávon létrehozott pedagógiai fejlesztés értékteremtése alapján kéne megfogalmazni és értékelni?

?

Lehet-e pusztán az új törvényekkel, a társadalmi elvárások megváltoztatásával új, az egyén számára fontos emberi értékrendben is gyors beavatkozást létrehozni?

Ebben az összefüggésben igencsak felerősödhet az a konfliktushelyzet, hogy az értékelést végző vagy végzők, az értékelt egyén vagy intézmény számára mennyire hiteles és elfogadott szervezetileg, szakmailag, és emberileg az új értékelési eljárás.

?

Milyen mértékben jelenik meg a centralizált és hierarchikus szervezeti rendszerekből adódó, funkcionáriusi értékelő? - vagy a szakmaiságában, személyiségében és függetlenségében elfogadott értékelő? Kap-e megfelelő szervezeti keretet az eddig nagyon fontosnak minősített, önértékelési rendszer?

?

Ebben az összefüggésben érvényesülhet az előadásom elején az értékről megfogalmazott megállapítás?

Az érték: „Valaminek a tulajdonsága, amely a társadalom és az egyén számára való fontosságát fejezi ki”?

E feltett kérdésre, mindenkinek magának kell a választ megkeresnie.

Hosszútávon a pedagógiai eredményesség és érték mutatói mik lehetnek?

- külsőségek? – milyen az épület kívülről? kik látogatnak el az iskolánkba?
- mikor, hogyan, hányszor szólt rólunk az írott és/vagy az elektronikus média?
- iskolai és egyéni kitüntetések száma és azok társadalmi értéke?
- helyi, országos, nemzetközi versenyeredmények?
- eredményeink a központi mérésekben való összehasonlításban?
- továbbtanulók aránya a közép- vagy felsőoktatásban?
- az önálló és önrendelkező diákok felnőtté válásának mérhetősége?
- iskolák közötti összehasonlítások?
- az iskolánkon belül az osztályok közötti összehasonlításban?
- a tanulók egymáshoz történő összehasonlításában?
- a tanuló önmagához viszonyított fejlődésében a hozzáadott értékek mérhetőségében?
- a fenntartói értékelésben?
- a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ tankerületi ellenőreinek véleménye alapján?

Vagy pusztán elegendő az a tudat, hogy

?

ÉN - TANÁR, TERAPEUTA, GYÓGYPEDAGÓGUS - BÜSZKE VAGYOK AZOKRA, AKIKET NEVELEK, TANÍTOK, FEJLESZTEK, GONDOZOK, VAGY AMIT HIVATÁSTUDATTAL CSINÁLOK?

?Vagy

ÉN DIÁK BÜSZKE VAGYOK AZ ISKOLÁMRA, AHOL TANULOK, VAGY AHOL TANULTAM?

És biztosan ezeket a mutatókat mindenki tudná folytatni

A pedagógus szakmai eredményessége olyan hosszútávon megvalósuló, sokdimenziós minőségi kategória, amelyet nem célszerű állandóan változtatni, de legfőképpen nem célszerű centralizálni. Leszűkíteni sem érdemes mégoly fontos, az előbb felsorolt részelemekre sem.

Feltételezem, hogy vannak, akik most azt gondolják, hogy mit türelmetlenkedek, hiszen itt van az új köznevelési és felsőoktatási törvény, és az ahhoz tartozó pedagógus életpályamodell.

Itt van a honi közigazgatásban végrehajtott, a második világháború befejezése óta, soha nem látott átszervezés, centralizáció, amely ezeket a dilemmákat fel fogja oldani.

Amennyiben ezekről a változtatásokról feltételezzük, hogy jó szándékkal és szakmai megalapozottsággal születtek, - ezt mért ne tennénk- akkor miért lett ekkora zűrzavar az egész honi köz és felsőoktatás terén?

A hosszú évekre előre mutató és a centralizációs változtatás kitalálói és végrehajtói, nem vették kellő súllyal figyelembe, a társadalom, benne a helyi és az iskolai mikroközösségek, a sérülés-specifikus ellátásának összetettségét, rövidtávú napi érdekeit, gondjait és problémáit.

A gyermekek és a felnőttek most vannak az iskolarendszerben. Nem holnap, vagy jövőre, vagy évekkel később, hanem most is kell, minőségében jó színvonalon helyzetbe hozni és értékes értékek megszerzéséhez juttatni a résztvevőket.

Tisztelt Hallgatóság!

Én szerencsésnek mondhatom a pályafutásomat, mert annak kezdetén, olyan tanítómestereim voltak, mint Illyés Gyuláné Flóranéni, Dr. Illyés Sándor, vagy az első szakdolgozatomat konzulensként irányító Gordosné Dr. Szabó Anna. Tőlük és természetesen még sokan másoktól is, a tanult tudáson túl, szakmai hitet és szakterületem iránti elkötelezettséghez kaptam egy életre szóló muníciót.

Valószínű, hogy e nagyon fontos emocionálisnak is mondható alapok járultak hozzá, hogy a 40 éves pályafutásom végén, minden nagyképűség nélkül mondhatom, hogy a hazai paralimpiai mozgalmamban betöltött szerepvállalásommal, és 25 éven át a „Mozgásjavító” iskola vezetőjeként, céljaim jelentős részét, valóra válthattam.

Elmondhatom magamról, hogy a pályafutásom alatt, a múlt alapjaira - a jelen realitásait figyelembe véve - de a jövő számára hosszútávra tervezett olyan iskolaépítő és szervezetfejlesztő **értékek** megálmodásában, létrehozásában, irányításában vehettem részt, amely az elmúlt évben, keveseknek adatott meg.

Útravalóként, javaslom Önöknek, hogy az itt megszerzett szakmai tudást, a tanáraiktól kapott szakmai célokat és hitet, vigyék tovább.

Ismerve a jelenlegi kar oktatóinak szakmai elhivatottságát, értékét, bízhatok abban, hogy pályafutásuk során, Önök számára is be fog érni az az érték, a melyet tanáraiktól származtathatnak.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok Önöknek az újonnan megszerzett **értéket** jelentő diplomájukhoz,

a Bárczin szerzett tanult tudáshoz,

és a szakmai elhivatottság értéke mentén, **sok sikert!**

A mindennapi munkájukhoz találjanak olyan jó intézményeket, ahol a szakmai, törvénykezési és pénzügy-politikai nehézségek ellenére, szakmai céljaikat meg tudják valósítani és munkájukban leljenek mindenkor örömet.

Bízom abban, hogy az önmegvalósítási folyamatuk során, mindig lesznek olyan szakmai céljaik, amelyért érdemes egy életen át dolgozni. A céljaik mindig magas értékűek legyenek.

A tanítványaik számára a **hozzáadott érték** létrehozásával teremthetnek nagyobb biztonságot, nagyobb esélyt és szebb jövőt!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Nádas Pál

Budapest, 2013. 02. 15.